

KINCS

| KOPP MÁRIA INTÉZET
| A NÉPESEDÉSÉRT
| ÉS A CSALÁDOKÉRT

***Gyermekeink életre való felkészítése -
a család és az iskola szerepe***

2022. május

www.koppmariaintezet.hu

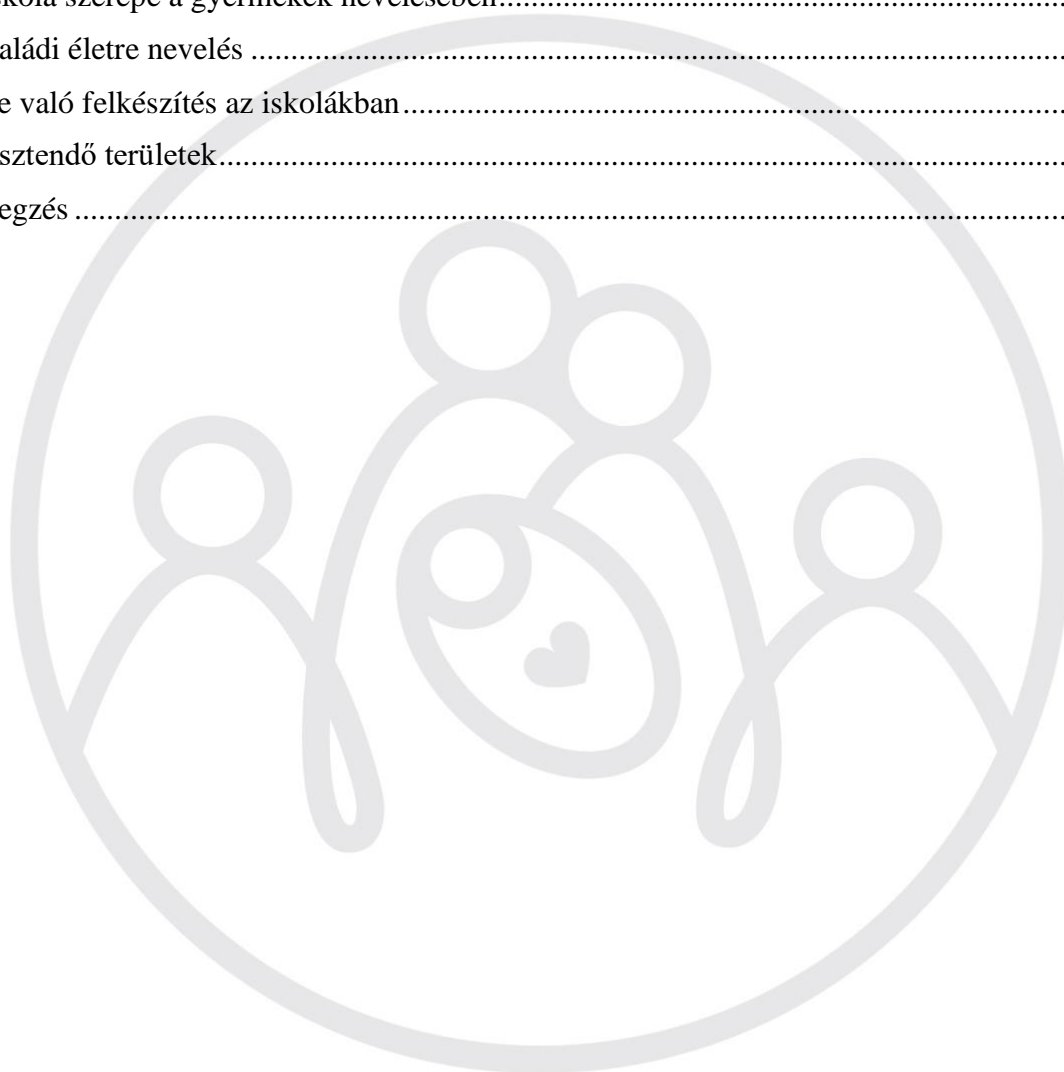

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
A kutatás bemutatása.....	5
A minta jellemzői	5
Meddig gyermek a gyermek?	7
Az iskola szerepe a gyermekek nevelésében.....	9
Családi életre nevelés	10
Életre való felkészítés az iskolákban.....	11
Fejlesztendő területek.....	16
Összegzés	19

Vezetői összefoglaló

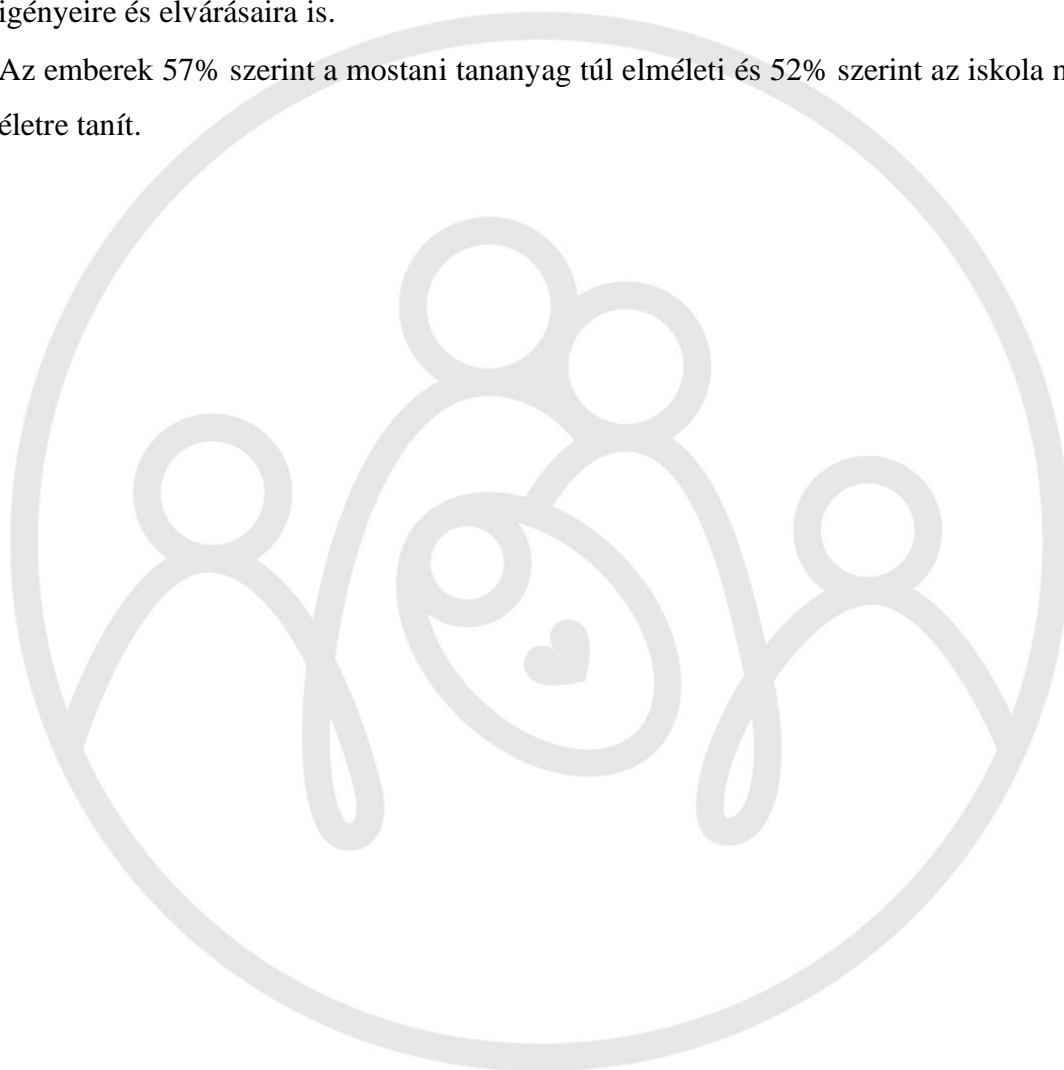
- Felmérésünk célja, hogy megtudjuk az emberek hogyan vélekednek a gyermekek életre való felkészítéséről, kiknek, mekkora és milyen típusú szerepe van ebben, különös tekintettel a családra és a köznevelésre és a magyarok szerint meddig tart a gyermekkor.
- Az emberek leginkább azzal értnek egyet, hogy egy gyermek addig tekinthető gyermeknek, ameddig élnek a szülei (62%).
- Minden második megkérdezett szerint mindenki addig gyermek, ameddig annak érzi magát (53%), ugyanakkor a válaszadók közel fele szerint 18 éves koráig tekinthető valaki gyermeknek.
- Az emberek 45%-a úgy gondolja, hogy addig gyermek egy gyermek, amíg tanulmányokat folytat, a válaszadók több, mint egyharmada szerint pedig addig, ameddig nem alapít saját családot (39%), vagy otthon él a szüleivel (36%), vagy nem dolgozik (34%).
- Az emberek döntő többsége – 95%-a – szerint a családnak van a legnagyobb szerepe az életre való felkészítésben. A válaszadók háromnegyede (75%-a) az iskolát is említette, további 59% pedig a baráti társaságot.
- Az embereknek alig több, mint negyede szerint jelennek meg az életre való felkészítéshez szükséges kompetenciák, módszerek az iskolákban.
- A válaszadóknak csak 30%-a értett egyet azzal, hogy az iskolában élmény alapú az oktatás, 28% szerint van jelen az iskolákban a gyermekek lelki egészségének ápolása, 27% szerint az érzelmi intelligencia fejlesztése, 26% szerint a családi életre nevelés és a gyakorlati, életszerű ismeretek oktatása (26%). A megkérdezetteknek csak a negyede gondolja azt, hogy van szexuális felvilágosítás a tanintézményekben, életvezetési, háztartási ismeretek tanítása (24%), társas kapcsolatokra való felkészítés (24%), konfliktuskezelés (22%) és a felelős gyermekvállalással kapcsolatos ismeretek átadása (21%). A fiatalok, valamint a felsőfokú végzettségűek között ennél is alacsonyabb, mindössze 10% körüli értékek tapasztalhatók.
- A magyarok többsége egyetértett azzal, hogy több gyakorlati, életvezetési ismeretet kell oktatni a diákoknak (83%). Leginkább a 18-29 évesek támogatók ebben (93%).

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

- Az emberek háromnegyede szerint több közösségi élményre lenne szükség az iskolákban (77%). Ezzel a fiatalok 86%-a értett egyet.
- Azzal az állítással, hogy a tanárokat folyamatosan újra kellene képezni a kor kihívásainak megfelelően, a válaszadók kétharmada (68%) tudott azonosulni. A gyermekek, a fiatalok és a középkorosztály körében van ennek a legnagyobb támogatottsága.
- Az emberek 60%-a szerint az iskolában jobban oda kellene figyelni a gyerekek és szülők igényeire és elvárásaira is.
- Az emberek 57% szerint a mostani tananyag túl elméleti és 52% szerint az iskola nem az életre tanít.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

A kutatás bemutatása

A KINCS kutatásában megvizsgáltuk az iskola szerepét a gyermekek nevelésében és az életre való felkészítésben. Az országos adatfelvétel telefonos kérdőíves (CATI) módszerrel, 1000 fő megkérdezésével történt. A minta reprezentatív a 18 évnél idősebb magyar lakosságra nem, életkor, településtípus, valamint iskolai végzettség szerint.¹

A minta jellemzői

A kutatás adatfelvétele **2022. május 5-13.** között zajlott. A 18 éves és idősebb népesség körében készült 1000 fős reprezentatív minta 46%-át tették ki a férfiak, 54%-át a nők. A válaszadók közel egyharmada (32%) 60 évnél idősebb, 17%-uk 18-29 éves, 17%-uk 30-39 év közötti, és 19%-uk pedig a 40-49 év közötti korcsoportba tartozik. Legkevesebben az 50-59 év közöttiek voltak (15%).

A válaszadók 44%-a alapfokú, 34%-a középfokú, 22%-a pedig felsőfokú végzettséggel rendelkezik. Családi állapot szerint vizsgálva 50% házas, 19% egyedülálló, 14% élettársi kapcsolatban élő, 9% elvált, 8% pedig özvegy volt.

A válaszadók 17%-a Budapesten, 20%-a megyeszékhelyen vagy megyei jogú városban, 33%-a egyéb városban, 30%-a pedig községben vagy faluban élt. Az adatfelvétel során a válaszadók közel háromnegyede, 73%-a mondta azt, hogy van gyermeke. 28% volt az egy gyermeket, 46% a két gyermeket, s további 26% a három vagy több gyermeket nevelők részaránya. A gyermekes válaszadók 39%-ának volt 18 év alatti gyermeke az adatfelvétel idején.

A mintában az egyedül élők aránya 18%. A több fős háztartásban élők 51%-a házastársával, 42%-a gyermekével/gyermekével, 13%-a élettársával, 13%-a pedig szüleivel él. Testvérével a válaszadók 5%-a, nagyszüleivel pedig 1%-a él egy háztartásban. A legtöbben kétfős háztartásban élnek (35%), őket követik a négy vagy több fős (27%), majd a háromfős (20%) háztartások.

¹ 95 %-os megbízhatósági szint és 1000 fős mintanagyság esetén a maximális mintavételi hiba 3,1%. A szignifikancia megállapításához Pearson féle khi-négyzet tesztet használtunk. A missing értékek is bekerültek az elemzésbe.

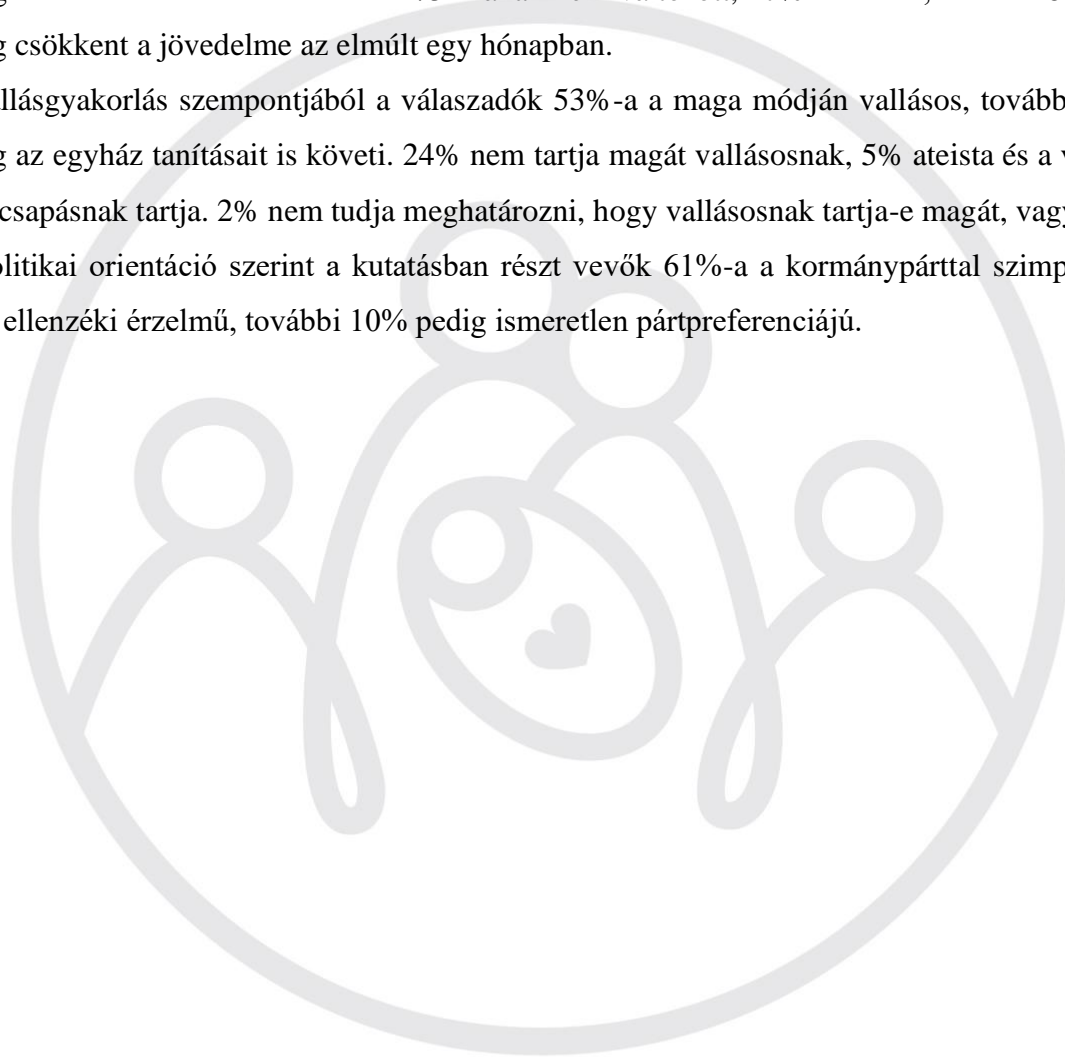
KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Foglalkoztatás tekintetében azt láthatjuk, hogy a válaszadók 56%-a dolgozik, 30%-a nyugdíjas, 6% csenden, gyesen, gyeden, gyeten van (a továbbiakban: kisgyermekesek), 5% tanuló és 4% a munkanélküliek aránya.

Az anyagi helyzetüket illetően a válaszadók 47%-a nyilatkozta azt, hogy beosztással jól kijön a jövedelméből, 27%-nak éppen elég a havi jövedelme, és 16% azok aránya, akik gondok nélkül élnek. A hónapról hónapra anyagi gondokkal küzdők aránya 7%, a nélkülözések között élők pedig 2%. A kutatásban részt vevők 73%-ának nem változott, 17%-nak nőtt, további 8%-nak pedig csökkent a jövedelme az elmúlt egy hónapban.

A vallásgyakorlás szempontjából a válaszadók 53%-a a maga módján vallásos, további 15% pedig az egyház tanításait is követi. 24% nem tartja magát vallásosnak, 5% ateista és a vallást önbecsapásnak tartja. 2% nem tudja meghatározni, hogy vallásosnak tartja-e magát, vagy sem. A politikai orientáció szerint a kutatásban részt vevők 61%-a a kormánypárttal szimpatizál, 28% ellenzéki érzelmű, további 10% pedig ismeretlen pártpreferenciájú.

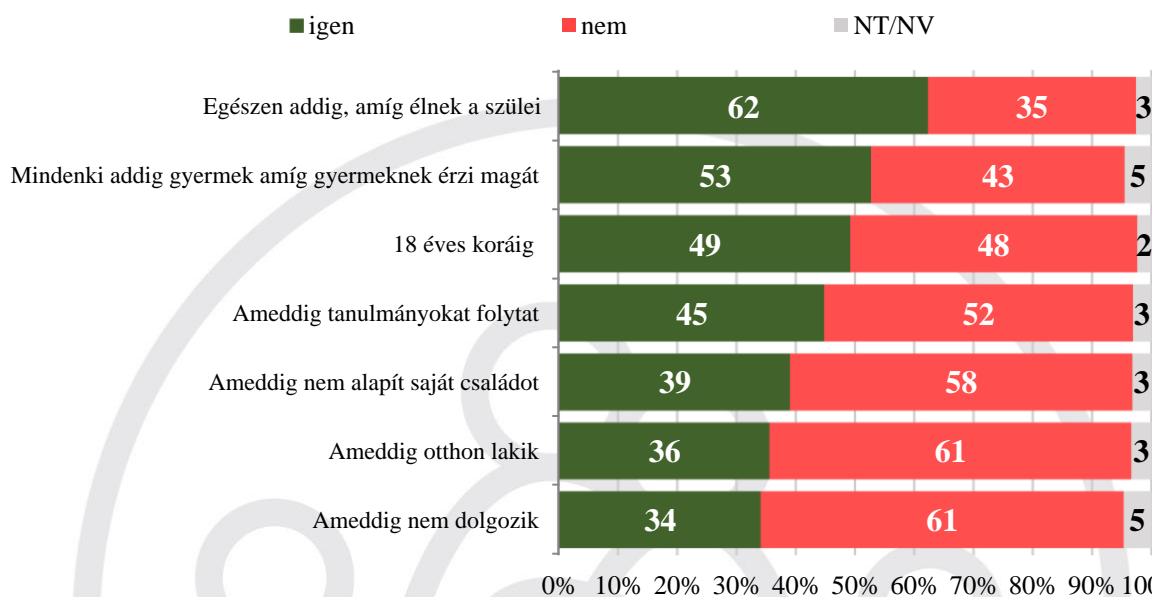

Meddig gyermek a gyermek?

A válaszadóktól megkérdeztük, hogy szerintük meddig tekinthető gyermeknek egy gyermek.

1. ábra: Ön szerint meddig tekinthető gyermeknek egy gyermek? (N=1000), %

Az emberek leginkább azzal értnek egyet, hogy egy gyermek addig tekinthető gyermeknek, ameddig élnek a szülei (62%). Legnagyobb arányban az alapküv végzettségűek (76%), a nagycsaládosok (73%), a községekben élők, a 18 év alatti gyermekkel nem rendelkezők (71%), a gyermekek, a kisgyermekesek, az egy gyermekkel rendelkezők, valamint a nyugdíjasok (70%) gondolják így.

Minden második megkérdezett szerint mindenki addig gyermek, ameddig annak érzi magát (53%). Ezen állítás kapcsán a legnagyobb különbség az iskolai végzettség mentén látható. Az alapküv végzettségűek 60%-a, a középfokúak 52%-a, a diplomások 38%-a tudott azonosulni a kijelentéssel.

A válaszadók közel fele szerint 18 éves koráig tekinthető valaki gyermeknek. Ebben a kérdésben a gyermekek száma és lakóhely mentén látható eltérés, az egygyermekesek között többen azonosultak ezzel az állítással, mint a többgyermekesek között és a vidékiek között is több az egyetértő, mint a városiak között.

Az emberek 45%-a úgy gondolja, hogy addig gyermek egy gyermek, amíg tanulmányokat folytat. Az idősebb válaszadók érezték inkább magukénak ezt az állítást: a 18-29 évesek 44%-a, a 65 évnél idősebbek pedig 56%-a. Minél kisebb településen él a válaszadó, annál nagyobb arányban ért egyet ezzel a kijelentéssel, míg a községekben élők 52%-a, addig a fővárosban élőknek csak 30%-a. Az alapküvű végzettséggel rendelkezők 56%-a van azon a véleményen, hogy addig gyermek egy gyermek, ameddig tanulmányokat folytat, a diplomások 33%-a vélekedik így.

10-ből 4 válaszadó szerint (39%) egy gyermek addig gyermek, ameddig nem alapít saját családot. Az alapküvű végzettségűek (51%), az özvegyek és az egyház tanítása szerint vallásosak (49%) értenek egyet a legnagyobb arányban az állítással.

A válaszadók több, mint harmada (36%) szerint egy gyermek addig gyermek, ameddig otthon lakik a szüleivel. Az alapküvű végzettséggel rendelkezők 46%-a gondolja így, ezzel szemben a diplomásoknak csak egyötöde (21%-a). A vallásosabb megkérdezettek nagyobb arányban tudtak azonosulni az állítással: az egyház tanítása szerint vallásosak 39%-a, míg az ateisták egyötöde. A kormánypárttal szimpatizálók nagyobb arányban értenek egyet az állítással (42%), mint az ellenzéki érzelműek (26%).

A megkérdezettek harmada szerint (34%) egy gyermek addig tekinthető gyermeknek, ameddig nem dolgozik. A legnagyobb eltérés településtípus szerint figyelhető meg: a fővárosban élők negyede (24%-a) ért egyet az állítással, ezzel szemben a községekben élők 44%-a.

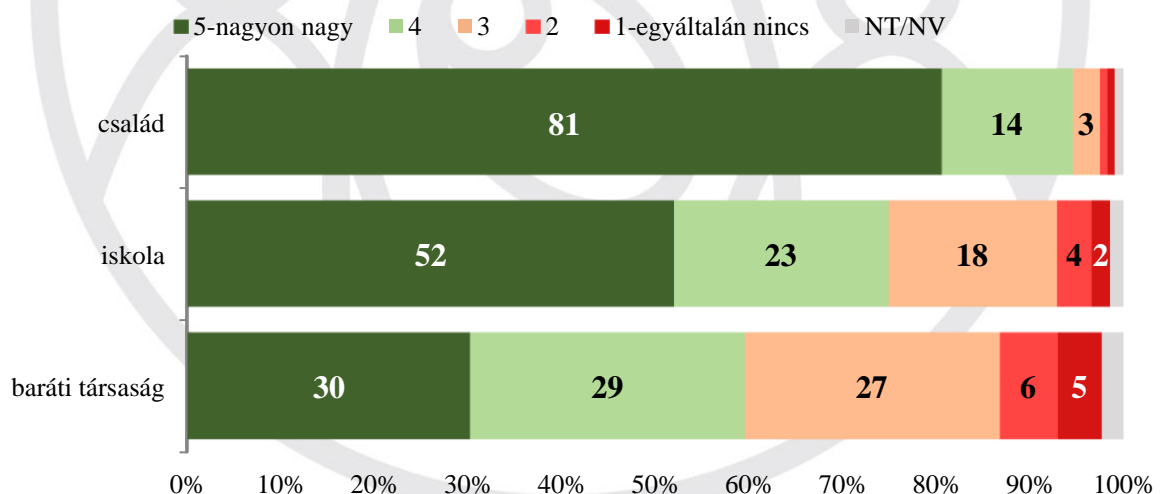

Az iskola szerepe a gyermekek nevelésében

Az iskola egyik funkciója az oktatás, mely elsősorban az ismeretátadáson alapszik, míg a másik funkciója a nevelés. Utóbbi legfőbb célja a társadalom értékeinek, normáinak, viselkedési szabályainak a megismertetése, begyakorlása és alkalmazása, továbbá új szerepek, funkciók elsajátítása. Az iskolai szocializáció során az intézmény a társadalom elvárásait, normáit, értékrendjét közvetíti a tanulók felé, miközben a diákok a kortárs csoport által fontosnak tartott információkat, készségeket, képességeket és értékeket is elsajátítják.

Kutatásunkban az embereket megkérdeztük arról, hogy a családnak, az iskolának vagy a baráti társaságnak szerintük mekkora szerepe van az életre való felkészítésben. Az emberek döntő többsége – 95%-a – szerint a családnak van a legnagyobb szerepe az életre való felkészítésben. A válaszadók háromnegyede (75%-a) az iskolát is említette, további 59% pedig a baráti társaságot.

2. ábra: *Ön szerint az alábbiaknak mekkora szerepe van az életre való felkészítésben?*
(N=1000), %

A család fontossága tehát megkérdőjelezhetetlen, az emberek úgy gondolják, hogy az életre való felkészítésben kiemelkedő szerepe van. Az iskola szerepét illetően a legtöbb demográfiai változó mentén nincs számottevő különbség, bár az idősebb válaszadók fontosabbnak gondolják az iskola szerepét, mint a fiatalabbak; a 18-29 évesek 67%-a, a 65 év felettek 80%-a gondolja így. A munkaerőpiaci státusz tekintetében a kisgyermekesek (85%) értenek egyet

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

leginkább az iskola meghatározó szerepével. A kormánypárttal szimpatizálók 80%-a, ezzel szemben az ellenzéki érzelmeik 68%-a szerint van az iskolának irányadó szerepe az életre való felkészítésben. Az egyház tanítását követők nagyobb arányban (84%) értettek egyet a kijelentéssel, mint az ateisták (69%).

A tanulók gondolják a legmeghatározóbbnak a baráti társaság szerepét az életre való felkészítésben, 82%-uk vélekedett így. A 18-29 évesek több, mint kétharmada (69%-a) szerint a barátoknak fontos szerepe van az egyén életének az alakulásában. Ezzel szemben a 65 év feletti 51%-a van ezen a véleményen.

Családi életre nevelés

Az iskolai szocializáció fontosságát Magyarországon a Nemzeti Alaptanterv (NAT, 2020) is hangsúlyozza. Ez alapján az iskolának fontos feladata (lenne) bizonyos kulcskompetenciák fejlesztése (pl. konfliktuskezelés, érzelmi intelligencia, társas kapcsolatok kialakításának képessége), a mindennapi életben való tájékozódásra, a felnőtt életre való felkészítés. Kiemelt szerepet kap(hatna) az egyéni szocializáció fejlesztése, ilyen például az életvezetési-, háztartási ismeretek, a családtervezéssel, gyermekvállalással kapcsolatos ismeretek elsajátítása, vagy a családi életre nevelés.

A családi életre nevelés bár nem önálló tantárgy, de a kialakított kerettanterv lehetővé teszi, hogy az elemei beépíthetők legyenek más tantárgyak óráiba az általános iskola kezdetétől egészen a középiskola végéig. A felsőoktatásban önálló kurzusként több éve jelen van, például a Debreceni Egyetemen. A családi életre nevelés célja, hogy a tanulók megismerkedjenek a család intézményével, feladatával, funkcióival és értékével, gyakran önismereti és erkölcsi kérdéseket is érintve, értékrendet, jellemet formálva.

KINCS

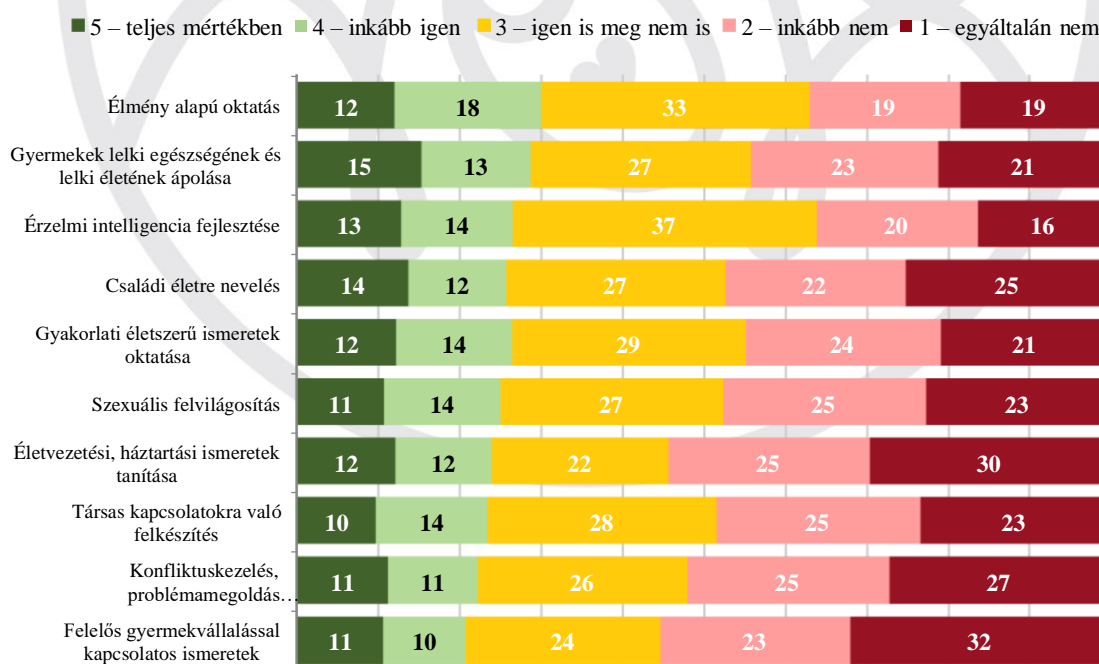
KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Életre való felkészítés az iskolákban

Kutatásunkban az életre való felkészítéssel, neveléssel kapcsolatban tíz területet soroltunk fel, melyeket 1-től 5-ig terjedő skálán értékelték a válaszadók annak függvényében, hogy szerintük mennyire jelennek meg ezek az iskolákban. **A válaszadóknak alig több, mint negyede szerint jelennek meg az életre való felkészítéséhez szükséges kompetenciák, módszerek az iskolákban.** A válaszadók kisebbik része szerint van jelen az iskolákban az élmény alapú oktatás (30%), a gyermekek lelki egészségének és lelki életének ápolása (28%), az érzelmi intelligencia fejlesztése (27%), a családi életre nevelés (26%) és a gyakorlati, életszerű ismeretek oktatása (26%). A megkérdezettek negyede szerint történik szexuális felvilágosítás a tanintézményekben. A válaszadók valamivel kevesebb, mint negyede szerint van jelen az iskolákban az életvezetési, háztartási ismeretek tanítása (24%), a társas kapcsolatokra való felkészítés (24%), a konfliktuskezelés (22%) és a felelős gyermekvállalással kapcsolatos ismeretek átadása (21%).

3. ábra: Ön szerint mennyire vannak jelen manapság az iskolákban az alábbiak?

(NT/NV nélkül)², %

² (N=760) (N=776) (N=805) (N=785) (N=794) (N=693) (N=780) (N=782) (N=789) (N=747)

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

A megkérdezettek 30%-a szerint jelen van az iskolában az élmény alapú oktatás. Az életkor előrehaladtával emelkedik az egyetértők aránya; a 18-29 év közöttiek 17%-a ért csak egyet a kijelentéssel, a 65 éven felüliek 37%-a. Iskolai végzettség szerint vizsgálva a legnagyobb arányban az alapfokú végzettségűek (45%) mondták azt, hogy jelen van az élményalapú oktatás, a diplomások 17%-a. A gyermekesek (36%) nagyobb arányban értenek ezzel egyet, mint a gyermektelenek (17%). Az is megfigyelhető, hogy minél több gyermeke van a válaszadónak, annál inkább egyetért a kérdéssel: az egy gyermeket nevelők 27%-a, a három vagy több gyermeket nevelők 43%-a volt ezen a véleményen. A tanulók alig több, mint egytizede (13%-a) érzékeli az élmény alapú oktatás jelenlétét az iskolában. A kormánypártot támogatók nagyobb arányban gondolják így (39%), mint az ellenzéki érzelmeik (17%). A vallásosság mértékével nő az egyetértők aránya; legnagyobb arányban az egyház tanítása szerint vallásos válaszadók értettek egyet (43%), míg legkevésbé a nem vallásosak (22%), valamint az ateisták (6%).

A válaszadók 28%-a szerint az iskola odafigyel a gyermekek lelki egészségének és lelki életének ápolására. Minél idősebb a válaszadó, annál inkább egyetért ezzel. A 18-29 év közöttiek 13%-a, a 65 éven felüliek 46%-a szerint van így. Jelentős a településtípus hatása is; míg a községben élők 35%-a, addig a fővárosiak 18%-a ért egyet a kijelentéssel. Legnagyobb arányban az özvegyek, a nyugdíjasok (47%), az alapfokú végzettségűek és a 65 év feletti (46%) gondolják úgy, hogy a témakör jelen van az iskolákban. A gyermekesek nagyobb arányban értenek egyet ezzel (35%), mint a gyermektelenek (15%). A kormánypártot támogatók nagyobb arányban gondolják így (36%), mint az ellenzéki érzelmeik (18%).

A megkérdezettek 27%-a szerint jelen van az érzelmi intelligencia fejlesztés az iskolákban. Az életkor előrehaladtával emelkedik az egyetértők aránya; a 18-29 év közöttiek 15%-a ért egyet a kijelentéssel, a 65 éven felüliek 39%-a. Az alapfokú végzettségűek szignifikánsan nagyobb arányban értenek egyet az állítással (39%), mint a középfokú (16%) és a felsőfokú (17%) végzettségűek. A kormánypárttal szimpatizálók nagyobb arányban gondolják így (34%), mint az ellenzéki érzelmeik (14%). A vallásosság mértékével nő az egyetértés aránya; legnagyobb arányban az egyház tanítása szerint vallásos válaszadók értettek egyet (39%), míg legkevésbé az ateisták (6%).

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

A megkérdezettek 26%-a szerint jelen van a családi életre nevelés az iskolában. Minél idősebb a válaszadó, annál inkább egyetért ezzel. A 18-29 év közöttiek 14%-a, a 65 éven felüliek 40%-a. Látható az is, hogy minél kisebb településen él a válaszadó, annál nagyobb arányban ért egyet azzal, hogy jelen van a téma az iskolában. Míg a községekben élők 31%-a, addig a fővárosban élők 17% gondolja így. Az alapfokú végzettségűek szignifikánsan nagyobb arányban értenek egyet az állítással (43%), mint a középfokú (15%) és a felsőfokú (12%) végzettségűek. Családi állapot alapján legnagyobb arányban az özvegyek (32%), míg legkevésbé az egyedülállók értettek egyet (17%) a kijelentéssel, továbbá a munkaerőpiaci státusz mentén megállapítható, hogy leginkább a munkanélküliek (48%), míg legkevésbé a tanulók (7%). A kormánypártot támogatók nagyobb arányban gondolják így (33%), mint az ellenzéki érzelmeik (14%). A vallásosság mértékével nő az egyetértés aránya; legnagyobb arányban az egyház tanítása szerint vallásos válaszadók értettek egyet (31%), míg legkevésbé az ateisták (8%).

A válaszadók 26%-a szerint jelenik meg a gyakorlati, életszerű ismeretek tanítása az oktatásban. Míg a községben élők harmada, addig a fővárosban élők tizede gondolja így. Az alapfokú végzettségűek közel fele állítja azt, hogy jelen van a gyakorlati, életszerű ismeretek oktatása, míg a magasabb iskolázottságúaknak valamivel több, mint tizede. A gyermekesek nagyobb arányban értenek egyet az állítással (30%), mint a gyermektelenek (16%). Minél több gyermeke van a válaszadónak, annál inkább egyetért ezzel az állítással. Az egy gyermeket nevelők 27%-a, a három gyermeket nevelők 42%-a ért egyet vele. A családi állapotot vizsgálva megállapítható, hogy legnagyobb arányban az özvegyek (38%), míg legkevésbé az egyedülállók értenek egyet (18%). A munkaerőpiaci státusz mentén megállapítható, hogy a munkanélküliek (45%) kiugróan magas arányban értenek egyet az állítással, míg legkevésbé a tanulók (16%). A kormánypárttal szimpatizálók nagyobb arányban gondolják így (33%), mint az ellenzéki érzelmeik (18%). A vallásosság mértékével nő az egyetértők száma; legnagyobb arányban az egyház tanítása szerint vallásosak értettek egyet (36%), míg legkevésbé az ateisták (16%).

A megkérdezettek 25%-a szerint az iskolákban történik szexuális felvilágosítás. Legnagyobb arányban a városban élők (31%), míg legkevésbé a budapestiek (11%) látják így. Minél alacsonyabb a válaszadó iskolai végzettsége, annál inkább ért egyet azzal, hogy történik a

tanintézményekben szexuális felvilágosítás: az alapkü végzettségük 36%-a, a felsőfokúak 15%-a gondolja így. A kormánypártot támogatók nagyobb arányban értenek egyet a kijelentéssel (31%), mint az ellenzéki érzelműek (13%). Az egyház tanítása szerint vallásosak 33%-a, az ateisták 9%-a ért egyet vele.

A válaszadók 24%-a szerint tanítanak életvezetési, háztartási ismereteket az iskolákban. Minél idősebb a válaszadó, annál inkább egyetért ezzel; míg a 18-29 év közöttiek 15%-a, addig a 65 éven felüliek 37%-a. Kirajzolódik az is, hogy minél kisebb településen él a válaszadó, annál nagyobb arányban érzékeli a témakör jelenlétét az iskolában. Míg a községben élők 29%-a, addig a fővárosban élőknek csak 13%-a gondolja így. Az alapkü végzettségük 44%-a állítja azt, hogy jelen van a terület az iskolában, a felsőfokúaknak csak 7%-a. A gyermekek nagyobb arányban értenek egyet az állítással (28%), mint a gyermektelenek (12%). Családi állapot alapján legnagyobb arányban az özvegyek (34%), míg legkevésbé az egyedülállók értenek egyet (15%) a kérdéssel. A vallásosság mértékével nő az egyetértés aránya; legnagyobb arányban az egyház tanítása szerint vallásos válaszadók értettek egyet (33%), míg legkisebben az ateisták (14%).

A megkérdezettek 24%-a szerint az iskola felkészít a társas kapcsolatokra. A városban élők közel harmada, a fővárosban élők tizede gondolja így. Az alapkü végzettségük szignifikánsan nagyobb arányban értenek egyet az állítással (37%), mint a középfokú (13%) és a felsőfokú (14%) végzettségük. Családi állapot szerint legnagyobb arányban az özvegyek és élettársi kapcsolatban élők (30%), míg legkevésbé az elváltak (15%) azonosultak a kijelentéssel. A munkaerőpiaci státusz mentén megállapítható, hogy legkevésbé a tanulók (20%) értenek egyet ezzel.

A megkérdezettek 22%-a szerint van jelen az iskolákban a konfliktuskezelés, problémamegoldás módszereinek tanítása. Minél kisebb településen él a válaszadó, annál nagyobb arányban ért egyet ezzel; míg a községben élők 30%-a, addig a budapestiek 12%-a. Az alapkü végzettségük szignifikánsan nagyobb arányban értenek egyet az állítással (37%), mint a középfokú (12%) és a felsőfokú (11%) végzettségük. A kormánypártot támogatók nagyobb arányban gondolják így (28%), mint az ellenzéki érzelműek (14%).

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

A válaszadók 21%-a szerint van jelen az oktatásban a felelős gyermekvállalással kapcsolatos ismeretek átadása. Az életkor előrehaladtával emelkedik a kijelentéssel egyetértők aránya; a 18-29 év közöttiek 13%-a vélekedik így, a 65 éven felüliek 32%-a. Minél kisebb településen él a válaszadó, annál nagyobb arányban ért egyet ezzel; míg a községben élők 29%-a, addig a fővárosiak 9%-a. A gyermekesek (24%), nagyobb arányban értenek egyet a kijelentéssel, mint a gyermektelenek (13%). A kormánypártot támogatók nagyobb arányban gondolják így (27%), mint az ellenzéki érzelműek (13%). A vallásosság mértékével nő az egyetértés aránya; leginkább az egyház tanítása szerint vallásosak értettek egyet (28%), míg legkevésbé az ateisták (10%).

Az emberek többsége tehát úgy gondolja, hogy további erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy az életre nevelés teljes mértékben betöltse a szerepét az iskolákban. Különösen így vélik a fiatalok, a tanulók és a 18-29 évesek.

A kutatásunkban vizsgált területeket összevontan is elemeztük. Azt látjuk, hogy az alacsony végzettségekkel rendelkezők (41%), a nagycsaládosok (37%), a nyugdíjasok (36%), a 65 évnél idősebbek, az özvegyek és az egyház tanítása szerint vallásosak (34%) között többen gondolják úgy, hogy az iskolákban megjelenik az életre nevelés. Ezzel szemben a leginkább érintettek, a 18-29 évesek 16%-a értett egyet a felsorolt állításokkal és a tanulók 12%-a. Ez azért érdekes eredmény, mert bár az emberek úgy gondolják, hogy az iskolának jelentős szerepe van az életre nevelésben, az életre való felkészítésben (75%), ez a gyakorlatban kevésbé valósul meg.

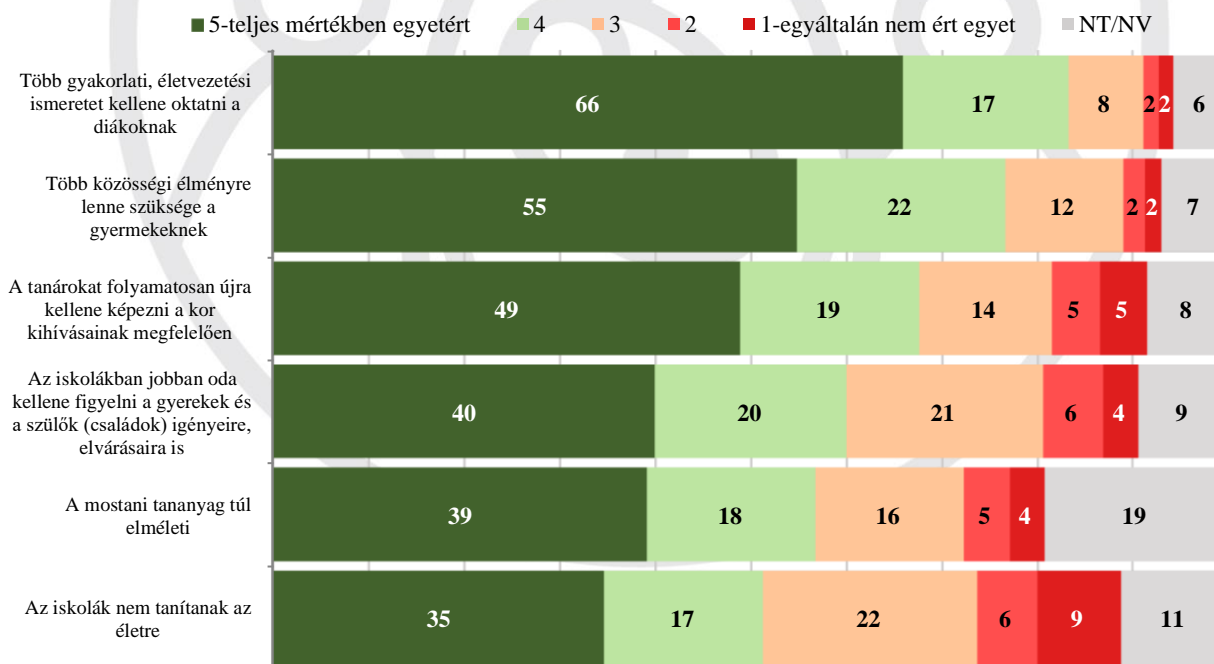

Fejlesztendő területek

A kutatásban arra is kerestük a választ, hogy az emberek szerint az iskolákban mely területeket érdemes fejleszteni. A kérdések kitérnek a gyakorlati képzések és az életvezetési tanácsok fontosságára, a közösségi élmények szükségességére, de megjelenik a tanárok folyamatos fejlesztésének fontossága is. A kitöltők egy 1-től 5-ig terjedő skálán válaszoltak. Összességében elmondható, hogy a magyarok leginkább azzal értnek egyet, hogy több gyakorlati, életvezetési ismeretet kell oktatni a diákoknak (83%), a legkevésbé pedig azzal, hogy az iskolák nem tanítanak az életre (52%). A több közösségi élmény fontosságával az emberek 77%-a értett egyet. Azzal, hogy a tanárokat folyamatosan újra kellene képezni a kor kihívásainak megfelelően, a válaszadók több, mint kétharmada (68%) tud azonosulni. Az emberek 60%-a szerint az iskolában jobban oda kellene figyelni a gyerekek és szülők igényeire és elvárásaira, 57% szerint pedig a mostani tananyag túl elméleti.

4. ábra: Milyen mértékben ért egyet az alábbi állításokkal?

(N=1000), %

Azzal az állítással, hogy a diákoknak több gyakorlati, életvezetési ismereteket kell oktatni, a válaszadók 83%-a ért egyet. Az életkor előrehaladtával csökken az egyetértők aránya; a 18-29

év közöttieknek viszont 93%-a ért egyet a kijelentéssel, a 65 éven felüliek 77%-a. Különbség fedezhető fel a gyermekes és gyermektelen válaszadók között: az előbbieket 63%-a, míg az utóbbiak 73%-a fejezte ki egyetértését. Számottevő különbség rajzolódik ki azon kitöltők között is, akik kiskorú gyermeket nevelnek, szemben azokkal, akiknek a háztartásában már nem él 18 év alatti gyermek, a 18 év alatti gyermekes kitöltők 85%-a, míg a 18 év alatti gyermekkel nem rendelkező kitöltők 78%-a vélekedik így. A tanulók nagy többsége, 98%-a gondolja úgy, hogy több gyakorlati, életvezetési ismeretet kellene oktatni az iskolában.

A válaszadók 77%-a szerint több közösségi élményre lenne szüksége a gyermekeknek. Az életkor előrehaladtával csökken az egyetértők aránya; a 18-29 év közöttiek 86%-a ért egyet a kijelentéssel, a 65 éven felüliek 69%-a. A tanulók nagy többsége, 84%-a gondolja úgy, hogy több közösségi élményre lenne szüksége a gyermekeknek. Azok a válaszadók, akik vallásosnak tartják magukat (78%) és azok, akik ateistának tartják magukat (73%), hasonlóan vélekednek a kérdéssel.

Azzal a kérdéssel, hogy a tanárokat folyamatosan képezni kellene a kor kihívásainak megfelelően, a válaszadók 68%-a tud azonosulni. Az ellenzéki érzelműek (73%) és a kormánypártiak (66%) között is magas a támogatók aránya. Legnagyobb mértékben a megyei jogú városok lakói értettek ezzel egyet.

Azzal a kérdéssel, hogy az iskolákban jobban oda kellene figyelni a gyerekek és a szülők (családok) igényeire, elvárásaira is, a válaszadók 60%-a tudott azonosulni. Számottevő különbség fedezhető fel az iskolai végzettség és aszerint, hogy van-e gyermeke valakinek, az alacsony végzettségűek (68%) nagyobb százalékban értenek egyet az állítással, mint a felsőfokú végzettségűek (47%) és a gyermekesek között is több volt az egyetértő (65%), mint a gyermektelenek között (53%).

A válaszadók 58%-a szerint jelenleg túl elméleti a tananyag. Az életkor előrehaladtával csökken az egyetértők aránya, miközben a 18-29 év közöttiek 65%-a ért egyet a kijelentéssel, a 65 éven felülieknek csak 44%-a. Számottevő különbség fedezhető fel az iskolai végzettség szerint. A felsőfokú végzettségűek (65%) nagyobb százalékban értenek egyet az állítással, mint az alacsony végzettségűek (49%). A 18 év alatti gyermeket nevelők 60%-a egyetértő, míg a kiskorú gyermeket nem nevelőknek a fele.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

A válaszadók fele (52%) gondolja úgy, hogy az iskolák nem az életre nevelik a fiatalokat. A nők (57%) inkább értenek egyet ezzel az állítással, mint a férfiak (46%). Az életkor előrehaladtával csökken az egyetértők aránya; a 18-29 év közöttieknek viszont 65%-a azonosult a kijelentéssel (a 65 éven felüliek 38%-a).

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

Összegzés

Az iskolai szocializáció fontosságát Magyarországon a Nemzeti Alaptanterv (NAT, 2020) is hangsúlyozza. Az iskolának fontos feladata lenne bizonyos kulcskompetenciák fejlesztése, a mindennapi életben való tájékozódásra, a felnőtt életre való felkészítés. Kutatásunkban megvizsgáltuk az iskola szerepét a gyermekek nevelésében és az életre való felkészítésben. A felmérésből kiderült, hogy az emberek döntő többsége – 95%-a – szerint a családnak van a legmeghatározóbb szerepe az életre való felkészítésben. Ugyanakkor a válaszadók háromnegyede (75%-a) az iskola fontosságát is hangsúlyozta, további 59% pedig a baráti társaság szerepét is megemlítette.

A családi életre nevelés bár nem önálló tantárgy, de a kialakított kerettanterv lehetővé teszi, hogy az elemei beépíthetők legyenek más tantárgyak óráiba, ahol a tanulók megismerkednek a család intézményével, feladatával, funkcióival és értékével. Sajnálatos módon az emberek alig több, mint negyede szerint jelennek meg az iskolákban az életre való neveléshez és felkészítéshez szükséges kompetenciák és módszerek. A válaszadók kis része szerint van jelen az iskolákban az élmény alapú oktatás (30%), a gyermekek lelki egészségének és lelki életének ápolása (28%), az érzelmi intelligencia fejlesztés (27%), a családi életre nevelés és a gyakorlati életszerű ismeretek oktatása (26%). A megkérdezettek negyede szerint történik szexuális felvilágosítás a tanintézményekben és a válaszadók valamivel kevesebb, mint negyede szerint van jelen az életvezetési, háztartási ismeretek tanítása (24%), a társas kapcsolatokra való felkészítés (24%), a konfliktuskezelés (22%) és a felelős gyermekvállalással kapcsolatos ismeretek átadása (21%) az iskolákban. Összességében az látható, hogy az emberek többsége úgy gondolja, hogy további erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy az életre való felkészítés és nevelés teljes mértékben betöltse a szerepét az iskolákban. Különösen így vélik a fiatalok, a tanulók és a 18-29 évesek.

A kutatásban arra is kerestük a választ, hogy az emberek szerint az iskolákban mely területeket érdemes fejleszteni. Összességében elmondhatjuk, hogy a magyarok leginkább azzal értenek egyet, hogy több gyakorlati, életvezetési ismeretet kell oktatni a diákoknak (83%). A közösségi élmények fontosságával az emberek 77%-a ért egyet. Azzal, hogy a tanárokat folyamatosan

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
É S A CSALÁDOKÉRT

újra kellene képezni a kor kihívásainak megfelelően, a válaszadók kétharmada (68%) tud azonosulni. Az emberek 60%-a szerint az iskolában jobban oda kellene figyelni a gyerekek és szülők igényeire, valamint elvárásaira, 57% szerint pedig a mostani tananyag túl elméleti. A válaszadók többsége egyetért azzal is, hogy az iskolák jelenleg nem tanítanak az életre (52%).

